

कवि आनन्दधरविरचित

अथ माधवानलाख्यानम् ॥[†]

प्रणम्य परया भक्त्या हंसयानां सरस्वतीम् ।
तस्याः प्रसादमासाद्य करिष्यामि कथामिमाम् ॥ १ ॥

अस्ति सकलसंसारतिलकभूता पुष्पावती नाम नगरी । यत्र हि :—

“निरामया निगतङ्काः सन्तुष्टाः परमायुषः ।
वसन्ति यत्र पुरुषाः कालाज्ञाता इव प्रजाः” ॥ २ ॥

तत्र गोविन्दचन्द्रो नाम राजा । तस्य राज्ञीनां सप्रज्ञतानि भवन्ति । तासां मध्ये
रुद्रामहादेवी नाम पट्टराज्ञी वर्तते । सा कीदृशी ।

“इयामा यौवनशालिनी मधुरवाक् सौभाग्यभाग्योदया,
कर्णान्तायतलोचनाऽतिचतुरा प्रागल्भ्यगर्वोन्विता ।

[The page contains several lines of extremely faded and illegible text, likely in Devanagari script, which has been heavily overexposed or bleached. A small, dark, irregular mark is visible near the bottom right corner.]

नमो गलमाय नमो भिषमाय
 ठकुंभयनं भवसुतीमा यष्टः पूमा
 प्रमभाष्टकगिष्टाभिकषाभिभाभा ॥
 चमिभंभगडिलककुता प्रमवतीनभ
 नगरी ॥ यष्टनिगभयनिगडकुः भुत
 भूः परमासनः यष्टवमतिविशुं
 भिदेवहः पुननिक्षिताः ॥ उष्टर
 चमिष्टे परकुमकुडवभि उष्टमभ
 रालीभष्टे नकुमकुमेतीनभय
 पुमाकषी ॥ उष्टपरलन ॥ उष्टमये
 लीनीभप्रवमैठष्टठष्टे
 कलत्रायलेमन उिमत्रभ
 नकुगवाविउ भमष्टे कुमापीवि
 लेनयन पीनभुनीमकि ॥ भुत

भप

०

CC-0. In Public Domain. Digitized by eGangotri Trsut

भि तरेपमामिदिनी ॥ उवडीऊदि
 लेकालपुऊसाठेगभमिमिनी
 भयेमीऊकसाभुवपिसुनकषेप
 ठेष्टगते हलीलेनगतिभुपय्यगद
 मजभगःक्रमिनीननभुननाप
 मनरभिकभयंभडाभादिनी ॥ पी
 नभल्यउनुसंभडगतिःकिष्टिभ
 दूमरेभुकंथिललऊतल'पपुऊसा
 ॥ ४२ ॥ स्वेदीन'न' तिष्टेष्टीरऊठे
 पुठेएननमिद्धेष्टेकभाष्टगते गेग
 डीकरिमनगनुवमन'भयेभडाक
 भिनी ॥ उमंभष्टेवन'उमलीरेक
 कठमेतिमडगवभुः ॥ वन'धेकुम

दयनीमतलीभङ्गीरुतेहिमति
 मतिमेवमेवकषिडांभूदस्यपाङ्गामतिम
 कदुमेवदिधक्षिवस्वरणाङ्गीरुममेक
 ऊनभङ्गीरुमितिमाभूमदूदयभूमी
 उदितेनिम्नयः॥उदुगःभङ्गनिउम
 वभग्वजीभाणवनलेनभप्रथवदकभ
 ऊपेलभकवसराःसभुलकलदतिमु
 ऊपेलभवनगरिकभेदिताभूमताणाः
 यतः॥धऊपंप्रकधेभूमभगवभ
 लितामायेनिःकिरुतिनगी॥उद
 दिनगर॥मदुमवभगेरुलेनेकेक
 धितमाभाणवनलऊपेलभवःभिये
 भेदिताःवर्येभवेप्रथवलीपंगीदका
 गभिष्टभः॥सुधवाभाणवेगमुउउरु
 एभिउयगवमठिवविगुदुंमलेनेभ
 एनेरधिभुगुभधिनगोमुठकयति

सिभीनकः ॥ इति विमलमण्डपं भठम
 ऐश्वरीयगणवज्रिभ भणवभुगु
 ममयेमनयेतिगण्डपमैभणवेकःप
 भीदिउमिउयग के करलेहृयः न
 पसुति थगंदिधिसुनभवेमैण्डः ॥ यतः ॥
 पवमममवमन बंगरुनिगीकुलम
 कम्भः भकुडवडिदरल्लरकुः भकु
 लुनडिसुनः ॥ उल्लिखगड उत्रि
 गभ्रमिउउरंविउत्रि यमुत्रक
 लउलकुडगनीपिलानमीभति ॥
 भगमीनभल्लननंहुल्लानभतिभविदि
 उवडीनभा नम्रकपीवगधिसुननिष्
 रल्लवेरिल्लणगति ॥ सुगणितेवभुपरा
 गितेवायनकुडेवभमपकगभा भवि
 तिः पमउल्लडतेवममडवमंयन
 ममकुः ॥ भदः कुरः यनः कुरः भ

भा

३

दहुरतः।यलः भइलमभुतेभदः।यल
 केनेपमभुति ॥ सुकेपिउरिथिऊलसोन
 वमहवभुनिधीडुतेभप्रभववमेकि
 नेऊः नीमिणनेगुलमोरेगपिमेहभने
 दभेपचकुमतिउकुलकेषवभुमा ॥
 उदेगपुभममः पवलिपवलि यषर
 भविमेधः एवेमएनभेरीविपगीउ
 नंउविपगीउवे ॥ भदुएउवभापठेउ
 उभदूनसुकुलनेठवति भएनउकुल
 कथएवकुठेउसुत्रभवेयः ॥ रंराए
 उयएनकुसनदीयेकुललकुभसु।
 शिमउायउन कगीपिकसुनकुल
 भभसुनेदियमा ॥ यभुं यभुं भनर
 थिभसुभनंमभगवं भुंभुं भनर
 थिभनकुसुनेकुवल्मा ॥ यउायउं
 नगधिभनः भुदुगीवेकुभउंभुउं

धिःरुतिविरुतिव्यउनेमचभा ॥
 उतिनिमिउदुवीं गदीरुमभ
 रभकनभदिउं वमयभभ भवेमठ
 भमः सुतुभेदिउः ॥ उउंम भापनि
 भ अपनिवभेकुः पीपउनें वि मः सुवल न
 दूमयदगीभमभसुगुउतः अरिमडा
 भगष्टेवहाठकुभिनीनं रायतिरागति
 नमः धाउभसुपवेमः ॥ दगतिदरि
 मिउं ककषमोउननं रमयतिमभेसं
 केवरकेभेसः विउगतिपनभिविकुः
 भयभेकुभिहेदगतिगतिभनिधं कष्टमं
 ऐननमः ॥ यदुगुमधिगदनेभकः भं
 भभभगं उगतिदिमकभे लिगगण
 भसुतिगगभुतेभेपि ॥ भपवनलउ
 उदुदुपतिमिउयभभ ॥ सुतिउपदु
 उभेतिदुतिगवेरवलः सुतिमन
 इतिउदुदुतिभवउगदिउभा ॥ उरुति

भा

५

पलिकं वीलीमरु गणपत ॥ देव
 भवनगरेन भुजयुमा उत भववसिउय
 भम ॥ ककेमेमं हुजक देभुमं भयकु
 त्रिः श्रीपुकरेयमात्रिः त्रीवेवीदं भ
 पुपेपुममिउ गणभिरं केनमं पुउं ॥
 उत भववेनैजग ॥ भवयमिविधम
 कुदिराविसीयउभुतः गणपतिभ
 वधंसरलं कयुययुते ॥ उज्जुठने
 मुं भवउं भवपुनमा यवकु
 एमनगीलभमसेवपउमुते उमि
 मिएमेमउरभगउ ॥ उज्जुम केम
 विवदमरियं रनील्ले भल्लुउल्लुनी
 मेमे सुधनेमकलील्लेउनील्लेउपि
 नमीये ॥ उतः थदए कुभवगीभगीयये
 भयकगवगीभुभिकुलेवहतिवभवः
 एमकमगेलेकभुं यमेकभमनि

उष्ट्रगदं कभभेनैवभरण॥उष्ट्रक
 भकमलानभभरावउ उष्ट्रपयलन
 म॥सुमिनेइइयंयभुवउंमिधुमंमुठ
 भाभ्रथमिधमंकेलेकथेनेमदुकेलु
 ने नभिकडिलप्रपठकभमथेधम
 हवे भस्रभु कलुपेनउलुवेनीनिउभ
 न ममनदीरकउलुभुयरेविदुमेधम
 महेनभमममेवकठमेमेविगणउ
 धनकेभएमेमभुभुधुगुहेहलउमः
 उमेविमलकठिनेकरभुभुधुय
 नठिभडलगाभीदंनवहंकेनवहृउ
 गेधमेगुगुगुहृहृकभनमडके
 नापंभुभिमिउेगुहृउभरेधमयेःमुठ
 डिकगकमलवलनभा सुमेभल
 नमीनगडिनकंनेइहृनंउडले
 नभभेजिककेमथममनगणकुरि
 लुउभने मे गहंकरकडलंमगलं ह

भा

५

रनिरेमोयल उभुलंभलिमद य
 उगउ मङ्गरकः भेदुम ॥ तदंनुल्लवडी
 कभकमलामननभयीकपुकीरद
 ररुनचउंकरयभम। उभिन्नभय
 ररुनुविविभुउपभितुः। भमदुस
 निरुल्लुङ्गभलानुदय मरुमठ
 भएप्रताः मति, कम्मकुताः मतीति
 उगएनभडीकरउयम, ठिल्लविधिव
 इकमुनेउवमति, मरुमठभएप्रताः
 मति कम्मकुताः मतीति सुगभल
 गिराधुभिभाणयः पूढ, मरुदुमसकु
 दलंभएयः प्रवाठिभायभुभुतिउमु
 वमकुषे नभु उमदुनिभुदति।
 सुगभलः कूळ भवंगल्लुदुवेमयग।
 गल्लुउमचंमपुं मीधुविभु सुनीय
 उभिडि सुगभल सुल्लुपुः, उउमुद
 लुयानीउभाणयः पुगल्लुकुममिध
 वज्जिम, येन कूउंरिदुवनमिमं वम

नैनपि कुरु रतुः मरुः सायगनिकर
 वारिचनरुः यनमो मरुगदिः
 सगल विद्युत् कुरुपि किरुं मरुं
 उकि मीमकु विधम सगिः पण्डु वेषु
 मवः ॥ उमेरु मरुतु न पण्डु कुरु
 लं मरुम ॥ उरुं म ॥ उलः मवदु पण्डु
 पिरु वं म निरुतः वषु मयं न मरुतु
 वषु मव न कसन ॥ उले नि उले मरु
 उन उल मीलु उले नि पिरुतः
 मलिग वदि वन कुरु मल न कुरु मरु
 वमेषि ॥ उले म उरुतं या दि न म
 रमन मं मरुतः ॥ उम म सायगने पि
 कुरुः किं न कुरुत ॥ उतः कुरु मरुल
 मन मरु मरुत ॥ उयं कुरु मरु पण्डुः
 मव कुरु मरुल कुरुत मरु मरु
 मरुः पण्डुः मरु मरुतः कुरुः म
 कुरु मरुतः ॥ यतः मरु मरुल उरु
 लं मं पकलीय मरु मरुल ॥ उरुतं पि

म०.

CC-0. In Public Domain. Digitized by eGangotri Trsut

हेतुः समविष्ट निष्ठः भवत्तु ठव
 कुमाः कथिनापातुः कल हनवि
 सनमति उक्तं मेऽं सुतेनैव नक्तु
 लन सनन पलित्र उक्तुलन विठ
 ठिकयः कदल पग लं पगेपकलेल
 नमन्नेन ॥ मयमुलं मन्तुलम्
 मन्तुनी सिनयनम् किल मगं मभुरि
 मउविर्तुं मवमं मवल मम् ॥ उतेर
 समुक्तेप मणवः पुनरुक्त ॥ करिल
 एतत्तिगल मउविनीय मउक्तुम् ॥
 उनेवीनयतिष्ठनं लीयं वदम् मप
 डि ॥ वदः मनीयमले करिले लमे
 नलीविमं मउम् ॥ निउ रदुग उरलि
 कलरीमिभिये लन ॥ उतेरुक्तुः
 भूक्तु ठिठिक्कुमिरे ननापकुन वि
 मगयभि मगदुल्लि उष्टः यउः ॥
 अति यवेन प विष्टु मियुमेव विमे
 यउः उयतिनरकले रं कल कलि

भाग
 १

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

छेइहा गढं नीउः परमं मंदै एउः ॥ नेदे
 किमपीनकी ह्ये मुलकी ह्ये गुरुकुलभगी ह्ये
 मुनवर मुण्यभल्लभेदयग न कहुति ॥ ए
 भुतरेल विरदेउ उपेगी भाउ यकीये धिमं कु
 निगी कंनवीरं न मुपुना धकलिय वरु ॥
 उउः कभक कल्ला ॥ थर पुरधवे भवि
 उनवे भिहने के भिन येन धविह्ने कमुये
 थहु भय भद्र मनन भयि भावः ॥ मेरा
 भीरु पेटि निलित मेरा भी भिद्रु प्रगिभाउ
 सुठिन वभुग भजि भेवे न भेन कहुति ॥
 यत्र गीउर भे चिहं यत्र भं सुउवा कहु य
 न कहु भाये छिहं उभापं विवमं विठः ॥
 उउि परमं वरु कभउे एउे उउे मिहं
 भुगउम गभा सुठिन वभुग रमेलेर
 जिक भद्र उकुलया उमदिलन मुनय
 ये रणी विउम भनिसं भनति ॥ भउे ठउं
 मलने छवि भति मुगः के मिद्रु मउ भग
 गगन रमे पोधि रहुः किउ यवी भिव

भ. ग.

३

यथयज्ञे कश्चिन्मरीकं नमस्कृतं ॥ क
 भकमल भूद ॥ भकल कभले
 भमलीडील डीलरयनीबीदय ॥ द
 गदगपरी दुवेउं नीभीसीयारेगणयउ ॥
 भाणवः । कालीविभुभुमिदं कभ
 नरुभपुग भुभु कदीभरेनभउं क
 दुदल उडीनीठवन उ ॥ कभकमल
 गतिः । भाणवः । गणिडि भूविमनेदं भा
 उदिमिपुक्कने गदल भमयवेला
 वउउमीउरमः । उवभायभकल दुवी
 कुतुनंभगदुनमडिगममभिदुमकु
 विभुविदय ॥ कभकमल । उममिउ
 यमिमवमिउनयउ । उदयीमि । पत्रि
 कमीया परपरम भुनभुनपेउमकु
 मीमीमि । उठदिपरमद कवलयेन
 गदिनउ ॥ भउदुपडिठय नपवेन
 उदगभनयभडिः कउ । उल्ले ममं जल

लिनं भगः समस्तकर्मस्य मलिन
 विरलभनुष्टुः ॥ ३३ः कर्मकर्मलं भू
 डिभापी भूद, कमुगीवगठनिभू
 रमना हृष्टानगमुल्ले नैलिभुं म
 पिसन्नं भुनडे तं न नै हृष्टनभा
 रनेन भुलिउमुव पणभुडे उभुलम
 वरिते नै भू भिगल्ले भुगम नै किं
 वामिसुभुपडिः ॥ कर्मकर्मलं भापी
 भूडि नै भू गडिभन्नं वरिते नै भू
 वल्लठः किं डं कं भमकर्मलं मगभपि
 यहुभुडे के उकम भां म हृ नययेव
 नं ममिभापी कर्मस्य मदे हृ लं उडे म
 उउरः भुयेल्लमकम भमसुभुडे विहृलः ॥
 भुनः भापी भूद, नीउमभुविने मने क
 लेगमुडिणीमउम भावभमकठटनं
 निहय कलकनव ॥ भाणयः कर्मकर्म
 लं भुमुडि, कहु भवेल्लगयभमि
 भगकी भुहय गयली, वल्ललिदि

CC-0. In Public Domain. Digitized by eGangotri Trsut

लिनं
८

उह मिभममं वमं कभं एते
महता दुःखेन भूमलिउभाएवः ॥
कुंम, एनं नीधियमं सपननं मं
एीविउभा मकनदइउं नंगीमं उः
यिनभुल्लुडि ॥ पवममय पवम
येवनममय दियीमलिमी, पूष
ममनेक वियेनी डीनीमोय उरि
क उ ॥ उउभाएव भूमलिउभा
भपउ विल्लापम, कदिद, मं
भम विदिन वल्लुन वल्लुमगिमुं,
वल्लु वियेग कलियत्र एउय
यल्लुन, कभल्लुममी ल्लुमिमुं
कमी ल्लुमी भदेदि भनव ल्लुमं,
मुदल्लुमं, मपिमुं, मुदपिमुं, म
वियेगंम ॥ दि, ग, उह, उउ
गकिउ दुःखमदम, पीयमने
मगी केलीपिमुक दिक्कमी ॥
भाएवः ॥ किं उं कविउं मयभिय
उमभयमुय विउिं यं वेम

भाए.
००

CC-0. In Public Domain. Digitized by eGangotri Trsut

भमरुं उड्डुषं ठवेज ॥ उड्डुषं पण्डव उड्डु
कण्डभम यक्केपिमभविगदलं मन्नयति
उड्डुयमीधुजं मं म्भिडं डिमूड ठेगविन
भिनीवमग्निम मेवदं मन्नयमि डुं ठेगनं
जग भुविष्ठे भदलं गज उड्डु ठेगवि
नभिनी सुधरगरे भमम भेडु रूडुनभीग ॥
सुधरगरे भणवे भुभमि पिण्ड एव भिगिनिः
सुभाड्डु भुभः उड्डु मनेः मने छड्डु भुभ
पिमभ उड्डुपगिउय भमरुं नि किउम
उड्डुभेन निमूड्डु रिउयनेनेजग ॥ देकम
कन्नलि डिडीयमपिमरुं भड्डुमि भुपये
ड्डु भवः भुभः उड्डु ठेगविनभिनी उमीधि
उं विष्ठुभनेः मयन ड्डुय कड्डुगं ड्डुनि
वेमयभम देमेय भणयननेनम विरुः
कनकदलं भुजी । कषमेउमिडि गड्डुधम
भुद ॥ सुकरुल डिउनेरु मेधुय ठधलनम
उड्डुविकगणं ड्डुय उड्डुनउं भनः ॥ उड्डुः

५५.

CC-0. In Public Domain. Digitized by eGangotri Trsut

३

ममापेण्डनेन उपाकिभा उतिभापेणे
 भतिगणभूत ॥ देकमकमल भुउहमय
 भापवभमगरे उहृवेवगधिये वहुभति
 उवयरेमते उमेवममभि सुहमाधियदु
 ऊयभि उमाधिमभुभि भापवः ॥ येनभ
 भितिकेउकीमनपदेपीउंमप्रमुसुयाभीउ
 येननिमममाधुपवलेपमिमेममगरे ह
 उंयेनममप्रवदेगलिउेग उभुलेमतिन
 भियेहृदयवकगीगविप्येवप्रतिउधिरुः
 उतेगल्लमिउिउभा ॥ नउहीकभकियभिति
 यउः लिपनदिएभउलभितुमुनिय
 जलिउं लिउममनवीएणकुउननीभु
 मुमनउं ॥ लिपनउरुगदेयेभितुमभा
 उममेयभमनीठवगधीवदेमपुमुये
 मवउमिककल्लनि ॥ उतेगल्लमिउिउभा
 येनेनभकल्लभापवय कभकमल्लम
 उह ॥ उतेगल्लभुगदुदिनउं मुजुंउदी
 उभा ॥ विगीयमिवममउरुमभेउभादिने

भा.

७

भाषवेनमदगएकमपुत्रीनगंमी
 भूतिगतः ॥ उतेनगरपुत्रेभैतुनिवेसु
 कमकमलभेकलेकुंरएगइउकुं
 गतः ॥ उउसुंरुषु कमकमलेजिग ॥
 सुभनंमइभलनभ भमिउयसु सुयं
 केपिमदवठवउति यतः एएनेए
 भउलंभेउभउलनभभुतः हवरकव
 नेपुवभीनिकएविनममरेवम
 उतिविमिउहमयेष्टनवगीभापवष्टव
 वदिनलपडल्लभदकगि उतेनउं
 उदगीकुंरगल्लकमकमलेगभिमान
 निदिपुः उयनिवगिउः ॥ उउःभउिणे
 उः गएभए ॥ केठवगीनवेतिकेय
 भिउि भावमतिभ ॥ सउमेवनवेदि
 केठवनिउि ॥ सुदंविस्मगीहेनममए
 भाभए भमहमयभहे भचवनिनभ

३४०.

उनंगडापझंकेमासुदीइभउगहुः
 उतःभदिम भूमिरेवेलःभूद॥भभ
 केनकरलनेमसंकमकरीमि उवमद
 भनउष्टेभिवरंवापीधुगएभूदयमि
 इउष्टेभि एतेभप्रोवय किमटेनवरं
 उतेवेतनःधउलेगहभउमनीयउये
 आयेममे उेमउहमभित्तो गएधिभ
 नष्टेएतःवेतनंननभ यतः॥विरेउ
 एनङ्कमालउरयेएलनिठिचिथ
 कःपेनभेगलइविभकयसकथयः
 उष्टेकेगभःभकलभवणीइकुभ
 नलंरियमिदिःभइवमभिभकने
 थकगल॥उतेमएवःभूद॥ठिचिउम
 मिदभमभमभिकभलुपगुःपनिव
 गलभउभउइममभिरुव सुवभाध
 विरकभिनिचययवःउवपिभेव

[illegible]